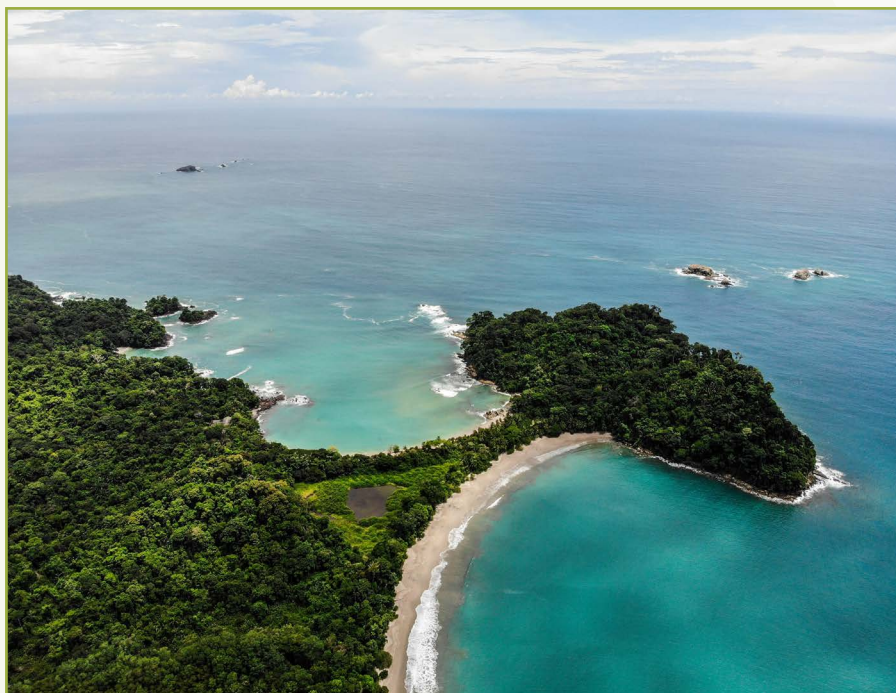

Pura Vida voor de planeet

De keuze om bij de NVTZ te gaan werken was een bewuste. De overstap van de snelle, soms harde vastgoedwereld naar de zorg- en welzijnssector was een grote verandering, maar één die perfect aansloot bij mijn motivatie. Ik wil iets betekenen voor de samenleving, bijdragen aan het maatschappelijk belang en mezelf nuttig maken. Binnen de werkgroep duurzaamheid bij de NVTZ krijg ik nu de kans om – al is het maar een klein steentje – bij te dragen aan een betere wereld.

Marike Koopman

In 2008 bezocht ik voor het eerst de jungle van Costa Rica, een land dat zich niet alleen bewust is van zijn overweldigende natuur, maar ook van de verantwoordelijkheid om deze te beschermen. Hoewel Costa Rica niet veel groter is dan Nederland, herbergt het maar liefst 5% van de mondiale biodiversiteit.

Toch wordt het land steeds kwetsbaarder voor de gevolgen van klimaatverandering. Extreme weersomstandigheden zoals droogte, tropische stormen, hevige regenval en aardverschuivingen nemen toe. Daarnaast zorgen secundaire effecten, zoals temperatuurstijging en een stijgende zeespiegel, voor extra druk op het ecosysteem. Orkanen kwamen vroeger nauwelijks voor, maar toen ik Costa Rica jaren later – inmiddels voor de zesde keer – bezocht, zag ik met eigen ogen de verwoestende impact van klimaatverandering. In 2016 raasde orkaan Otto over het land, met grootschalige overstromingen en enorme schade als gevolg.

Dat het klimaat door de eeuwen heen verandert, is bekend. Maar wat we nu zien, is dat de mensheid dit proces versnelt door de manier waarop we omgaan met onze planeet. Het is tijd om in te grijpen en verdere schade een halt toe te roepen.

Costa Rica is wereldwijd koploper in duurzaamheid

In 2015 lukte het Costa Rica al om 299 dagen op honderd procent duurzame energie te draaien. Dat kwam alleen wel door overvloedige regenval wat weer een gevolg was van klimaatverandering.

In het land beseft men hoe belangrijk natuur en klimaat is. En dat is mede te danken aan oud minister van Milieu en Energie, Álvaro Umaña- Quesada. Al in de jaren '80 van de vorige eeuw liet hij boeren zien hoe belangrijk bebossing en biodiversiteit is. Het land was nog voor minder dan een kwart bebost. En mede door zijn manier van anders denken en van onderwijzen en creëren van bewustwording is dit inmiddels gestegen naar meer dan de helft van de oppervlakte.

De massale teruggave van land door boeren aan de natuur was volledig vrijwillig, geen onteigening en ook geen dwang. Maar naast een andere manier van de grond gebruiken is er meer dat er voor zorgt dat de biodiversiteit en natuur het goed doen. Zo zet Costa Rica zich ook in voor ecotoerisme en wildlife beheer.

Wat kunnen intern toezichthouders leren van Álvaro Umaña-Quesada?

Intern toezichthouders spelen een belangrijke rol in het bewaken van duurzaamheidsdoelen en verantwoord beleid. De lessen van Álvaro Umaña-Quesada op het gebied van milieubehoud, duurzaamheid en beleidsinnovatie laten zien hoe intern toezicht kan bijdragen aan lange-termijnwaarden voor de organisatie en samenleving.

1. Duurzaamheid en economie kunnen samen gaan

Umaña bewees dat economische groei en milieubescherming niet tegengesteld hoeven te zijn. Tijdens zijn termijn als minister van Milieu en Energie (1986-1990) stimuleerde hij duurzaam toerisme en ecologische investeringen, wat zowel de economie als de natuur in Costa Rica versterkte.

 Les: Duurzaamheidsinitiatieven moeten niet worden gezien als kostenposten, maar als investeringen die economische en maatschappelijke waarde opleveren. Toezichthouders kunnen de organisaties stimuleren om duurzaamheid te integreren in de strategie.

2. Innovatieve financiering kan duurzame doelen versnellen

Umaña's introduceerde het concept "debt-for-nature swaps", waarbij buitenlandse schulden werden omgezet in financiering voor natuurherstel. Dit hielp Costa Rica om natuurbehoud te financieren zonder financiële instabiliteit.

 Les: Creatieve en innovatieve financiële structuren kunnen duurzaamheid versnellen. Toezichthouders kunnen organisaties uitdagen om verder te kijken dan traditionele verdienmodellen en financieringsvormen.

3. Natuurherstel en duurzaamheidsbeleid vragen om lange-termijnvisie

In de jaren '80 was slechts 21% van Costa Rica bedekt met bos, maar door milieubeleid groeide dit tot meer dan 50% vandaag.

 Les: Door het vasthouden aan een lange-termijnvisie op duurzaamheid binnen organisaties kunnen toezichthouders bijdragen aan structurele verbeteringen.

Conclusie

Álvaro Umaña's aanpak laat zien dat **duurzaamheid en goed bestuur elkaar kunnen versterken**. Interne toezichthouders kunnen vanuit hun adviesrol duurzaamheid als een belangrijk onderwerp in beleid en strategie adresseren. Door lange-termijnwaarden, datagedreven toezicht en samenwerking te benadrukken helpt de toezichthouder de organisatie om toekomstbestendig en maatschappelijk verantwoord te opereren.

4. Kennis en wetenschap als basis voor beleid

Umaña was niet alleen een politicus, maar ook een wetenschapper. Hij gebruikte wetenschappelijk onderzoek als basis voor milieubeleid en duurzame ontwikkeling.

 Les: Goed toezicht vereist een objectieve, feitelijke benadering. Duurzaamheidsbeleid moet meetbaar en onderbouwd zijn met betrouwbare data. Toezichthouders moeten kritisch kijken naar KPI's en transparante eisen in duurzaamheidsrapportages.

5. Internationaal samenwerken

Als Costa Rica's klimaatambassadeur en medevoorzitter van [Climate Transparency](#) werkte Umaña samen met internationale organisaties om duurzaamheidsdoelen te bevorderen.

 Les: Samenwerking binnen en buiten de organisatie is cruciaal. Duurzaamheid overstijgt sectoren en regio-en landsgrenzen. Toezichthouders kunnen een rol spelen in het verbinden van organisaties met bredere duurzaamheidsinitiatieven.

6. Educatie en bewustwording versterken

Umaña zag educatie als sleutel tot verandering.

 Les: Toezicht is effectiever als er binnen een organisatie een sterke cultuur van duurzaamheid en kennisdeling heerst. Toezichthouders kunnen duurzaamheid verankeren door te stimuleren dat er in scholing en bewustwording binnen organisaties geïnvesteerd wordt.